ГУМАНІТАРНІ ПИТАННЯ МЕДИЦИНИ І ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

DOI: 10.26693/jmbs05.05.285
УДК 615.851.3(477)
Мазепа М. А., Тиравська О. І., Івасик Н. О., Бас О. А.

ПІДГОТОВКА ЕРГОТЕРАПЕВТІВ В УКРАЇНІ: КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КРИТЕРІЇ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ (Досвід французької школи)

Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського, Україна
mrmazepa@ukr.net

Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх ерготерапевтів надасть можливість визначити ступінь готовності студентів до цілеспрямованої професійної діяльності. Оцінка набуття компетентностей студентами вишів залишається серйозною проблемою, яка вимагає обговорення після застосування різних методів оцінки в освітньому процесі.

Мета роботи: висвітлення складової професійних компетентностей та критеріїв їх оцінки у викладанні ерготерапії на основі французького досвіду

Методи дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація відомостей науково-методичної літератури.

На даному етапі підготовка з ерготерапії здійснюється на кафедрах фізичної терапії за спеціальністю 227 – «Фізична терапія, ерготерапія», де передбачено дві спеціалізації: 227.1 – «Фізична терапія» та 227.2 – «Ерготерапія», та відноситься до галузі знань 22 - «Охорона здоров'я». Отже, складова професійної компетентності є структурним компонентом освітньої програми для підготовки компетентних фахівців, здатних використовувати набуті знання, уміння та навички на практиці. Для отримання державного диплому «Ерготерапевт» Загальний республіканський Центр Франції розробив стандарт освіти, який передбачає набуття майбутнім фахівцем десяти компетентностей. Водночас цей стандарт містить критерії оцінки набуття студентом цих компетентностей. В даному документі закладені наступні критерії оцінки професійних компетентностей: «Що дозволяє стверджувати, що вміння освоєне? Що конкретно ми хочемо перевірити? Які видимі ознаки набуття студентом компетентності можна спостерігати? Які ознаки вказують на свідчення хороших результатів?».

Професійні компетентності та критерії їх оцінювання, які закладають основу підготовки ерготерапевтів у Франції можна розглядати як складне багатовимірне утворення, яке формувалося у процесі набуття професійної освіти та являється мотиваційним фактором підготовки конкурентоспроможних фахівців, скеровує на сприйняття цілей, цінностей, змісту, результатів та особливостей цієї діяльності.

Досвід французької школи може бути корисним для складання освітньо-професійних, навчальних та робочих програм з ерготерапії.

Ключові слова: професійна компетентність, критерії оцінки, ерготерапія.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана за темою «Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації неповносправних з порушенням опорно-рухового апарату та дихальної системи» Львівського державного університету фізичної культури на 2016–2020 рр. (протокол № 8 від 19.04.2016 р.).

Постановка проблеми. У чинній нормативно-правовій базі України (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року та ін.) вказується на необхідність ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця. Особливо гостро ця проблема торкається нових спеціальностей в Україні, до яких відноситься ерготерапія.

Всесвітня Федерація Ерготерапевтів (WFOT) вважає, що формування навчальних програм, які ґрунтуються на заняттєвій активності та у практичній діяльності спрямовані на вирішення суспільних, громадських та індивідуальних потреб сприяє динамічному обміну принципів критичного мислення, вирішення проблем, науково-обґрунтованої практики, наукових досліджень та безперервного

навчання. Тому підготовка ерготерапевтів на початковому рівні повинна відповідати викликам 21 століття та вимагає зміну методик навчання та застосування нових стратегій для опанування знань, умінь та переконань, необхідних для досягнення обов'язкових компетентностей початкового рівня. Ці стратегії є основою опанування та втілення ключових компетентностей професії, які відрізняють її у міждисциплінарних командах та багатосектронних ініціативах, сприяють правильному розумінню сфер впливу професії та її заняттєвого фокусу [1]

Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх ерготерапевтів дає можливість визначити ступінь готовності студентів до цілеспрямованої професійної діяльності. Тому на сьогодні є важливим пошук шляхів формування професійної компетентності конкурентоспроможних фахівців-ерготерапевтів.

Мета дослідження: висвітлення складової професійних компетентностей та критеріїв їх оцінки у викладанні ерготерапії на основі французького досвіду.

Матеріал дослідження: професійні компетентності французького фахівця-ерготерапевта для отримання державного диплому «Ерготерапевт».

Методи дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація відомостей науково-методичної літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. У попередніх публікаціях ми обговорювали питання викладання, у тому числі і зарубіжний досвід, ерготерапії [2, 3].

Згідно з тлумачним словником української мови, «компетентність – це добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи» [4]. Що до поняття «професійна компетентність», то єдиного тлумачення цього терміну ми не знайшли. Так Горбань С.І. вважає, що «професійна компетентність» – це інтегративна якість особистості, яка включає в себе готовність і здатність людини до здійснення професійної діяльності на основі наявних знань, умінь, навичок і професійно-особистісних якостей [5].

Контимирова В. розглядає «професійну компетентність» як провідний компонент якості результату професійної підготовки фахівця, що визначається як відповідність професійної підготовленості випускника закладу вищої освіти до сучасних вимог часу [6].

Оцінка набуття компетентностей студентами вишів залишається серйозною проблемою, яка вимагає обговорення після застосування різних методів оцінки в освітньому процесі. На даному етапі підготовка з ерготерапії здійснюється на кафедрах фізичної терапії за спеціальністю 227 – «Фізична терапія, ерготерапія», де передбачено дві спеціалізації: 227.1 – «Фізична терапія» та 227.2 – «Ерготерапія». Отже, складова професійної компетентності є структурним компонентом освітньої програми для підготовки компетентних фахівців, здатних використовувати набуті знання, уміння та навички на практиці.

Комісією фахівців при МОН України у 2019 році розроблений проєкт освітньо-професійної програми підготовки фахівців з ерготерапії. В даному проєкті фахові компетентності розділені на 5 фахових компетентностей спеціальності та 14 фахових компетентностей спеціалізації. Такого ж підходу дотрималися у своїй освітньо-професійній програмі «Ерготерапія» фахівці Національний університет фізичного виховання і спорту України, де на кафедрі фізичної терапії та ерготерапії почали підготовку таких спеціалістів. Програмні результати навчання розділені на знання та розуміння (5), застосування знань та умінь (6) та формування суджень (6).

У своєму проєкті освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія», фахівці харківського медичного університету на сьогодні не розділяють окремо професійні компетентності по спеціалізації 227.1 «Фізична терапія» та 227.2 «Ерготерапія», а виносять їх єдиним блоком, як 15 фахових компетентностей спеціальності – 227 «Фізична терапія, ерготерапія» Тому дуже важливим є вивчення міжнародного досвіду для розробки освітніх програм та стандартів, які будуть уніфікованими для всієї України.

Всесвітня Федерація ерготерапевтів займається розробкою вимог та міжнародних стандартів якості освіти у сфері ерготерапії, з якою МОЗ України підписало Меморандум про співпрацю, що дозволяє використовувати нормативні документи країн, членів WFOT, для розвитку нової спеціальності в Україні.

Французька школа ерготерапії, яка має великий досвід у підготовці спеціалістів-ерготерапевтів (Національна французька асоціація ерготерапевтів (ANFE/ Association nationale française des ergothérapeutes) була заснована у 1961 році; в 1964 році вона приєдналася до Світової федерації та має 24 сертифіковані освітні програми з ерготерапії. Для отримання державного диплому «Ерготерапевт» згідно з Постановою Міністерства соціальних справ та охорони здоров'я Франції майбутній фахівець повинен оволодіти десятьма професійними компетентностями. Водночас цей документ містить критерії оцінки набуття студентом цих компетентностей [7], що в подальшому дасть можливість оцінити ефективність підготовки молодого фахівця. В даній Постанові закладені наступні критерії оцінки професійних компетент-

ностей: «Що дозволяє стверджувати, що вміння освоєне? Що конкретно ми хочемо перевірити? Які видимі ознаки набуття студентом компетентності можна спостерігати? Які ознаки вказують на свідчення хороших результатів?».

Позитивно оцінюючи методи контролю результатів навчання, що закладені в проєкті освіти комісією МОН України, вважаємо доцільним ознайомити викладачів вишів, в яких передбачається організація кафедр ерготерапії та акредитація освітньо-професійних програм з ерготерапії з досвідом французької ерготерапевтичної школи.

Компетентність 1. Оцінити ситуацію та провести ерготерапевтичну діагностику

При оцінюванні набутих знань даної компетентності звертають увагу на наступне:

1. Актуальність вибору зібраної інформації. Засвоєння конкретної лексики та розуміння зібраних даних. Виявлення значущих елементів, пов'язаних з людиною, людським та матеріальним середовищем і діяльністю, що дозволяє оцінити ураження, обмеження активності та обмеження участі. Зібрана інформація орієнтована щодо характеристик і становища людини чи групи людей. Зібрана інформація орієнтована відносно ситуації, яка може дати місце оцінці (ситуації або ризику інвалідності особи, ситуації на певному підприємстві чи у спільноті). Інформація є відповідною та достовірною, перевіреною різноманітними джерелами та перехресною перевіркою даних. Поведінка та ситуації, які загрожують здоров'ю, є виявленими.

2. Пріоритетність зібраної інформації. Елементи, що полегшують або перешкоджають самостійності або незалежності, містяться в медичній ерготерапевтичній картці пацієнта. Визначено пріоритетну та непріоритетну інформацію для егротерапевтичного втручання. Інформація визначається пріоритетно відповідно до ситуації, патології, її розвитку, життєвого плану, оточення.

3. Відповідність та доречність вибору та використання інструментів, доступних ерготерапевту. Вибір моделі, інструментів та методів відповідає орієнтирам та ситуації. Причини вибору пояснюються чітко. Час та місце, обрані для проведення оцінок, відповідають ситуації людини. Вибрані інструменти та методи використовуються відповідно до протоколу. Тип співбесіди та її проведення адаптується до людини та ситуації.

4. Встановлено послідовність ерготерапевтичної діагностики. Аналіз різної інформації, зібраної під час різних оцінок, є послідовним. Міркування, що ведуть до визначення ситуацій, що призводять до інвалідності, є логічними та аргументованими. Ерготерапевтична діагностика забезпечує зв'язок між зібраними та проаналізованими елементами та посиланнями згідно ерготерапевтичних вимог.

Компетентність 2. Планувати та впроваджувати програму ерготерапевтичного втручання та облаштування середовища

Критеріями оцінки набутої компетентності 2 є:

1. Доречність вибору елементів, корисних для ерготерапевтичного втручання. Обрана модель втручання адаптується до ситуації, інституційного контексту, лікарських рекомендацій та ерготерапевтичної діагностики.

2. Узгодженість запропонованої програми із загальними та конкретними цілями ерготерапевтичного втручання. Визначено мету втручання. Мета співставляється із цілями ерготерапевтичного втручання. Запропонована програма узгоджується із ситуацією відповідної особи чи задіяних осіб, терапевтичним потенціалом видів діяльності, середовищем та ресурсами, а також із життєвим планом та планом догляду. Рекомендована адаптація та вдосконалення середовища відповідають поточній та потенційній картині неповносправності. Поєднана специфікація розробляється стосовно проекту втручання. Розроблені технічні вимоги відповідають та узгоджуються з програмою ерготерапевтичного втручання. Виявляються можливі ризики, пов'язані із здійсненням діяльності та пояснюються способи їх усунення. Запропонована програма пояснюється та аргументується.

3. Якість процесу схвалення програми. Програма ерготерапевтичного втручання є частиною медичної координації в реабілітації, вона узгоджується з людиною, її оточенням та командою фахівців. Описані та проаналізовані реакції зацікавлених людей. Відповідні адаптації програми вносяться відповідно до потреб та пріоритетів.

4. Узгодженість планування ерготерапевтичного втручання. Запропонована програма враховує цілі, які повинні бути досягнуті в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. Планування враховує просторовий та часовий контекст втручань, а також матеріальне та людське середовище.

Компетентність 3. Здійснювати та проводити заходи з догляду, підвищення кваліфікації, переадаптації, реінтеграції та психосоціальної реабілітації в ерготерапії

При оцінюванні набутих знань даної компетентності звертають увагу на:

1. Відповідність впроваджених заходів. Визначено фізичну, психічну та психосоціальну складові діяльності. Терапевтичний потенціал діяльності визначається з урахуванням можливостей та функціонування особи чи осіб. Сприяння, стимулювання до самостійності, залучення до видів діяльності здійснюються з урахуванням потенці-

алу та бажання людей або оточення. Емпатичне ставлення призводить до розуміння психічних чи емоційних станів людини без шкідливого впливу на емоційний стан. Зв'язок проведеної терапевтичної підтримки з людиною є міцним та тривалим. Отримано вираження внутрішніх конфліктів. Запропоновані заходи та постановки середовища становлять інтерес для зацікавленої особи чи осіб. Елементи, що спостерігаються під час втручання, є доречними. Адаптації, корективи середовища та сценарії оцінюються з метою встановити їх полегшуючий ефект з точки зору доступу до діяльності. Визначаються та пояснюються фактори, що сприяють залученню людей до діяльності та вдосконаленню їх самостійності.

2. Доречність застосування ерготерапевтичних методик. Методики, що застосовуються для підтримки і вдосконалення функцій, для вироблення стійкості до навантажень та покращення витривалості, відповідають професійним рекомендаціям. Програмування заходів інтегрує роботу з передачі функціональних та пізнавальних навичок у повсякденному житті. Обладнання та матеріали для створення комфорту, запобігання чи полегшення діяльності підбираються й використовуються, відповідно до ситуації.

3. Відповідність впровадження заходів належними ерготерапевтичними практиками. Створене терапевтичне середовище враховує ситуацію, контекст спільноти та реакції людини чи групи людей. Розташування особи відповідає ергономічним правилам, забезпечує профілактику ортопедичних порушень та комфорт людини. Діяльність проводяться в безпечних та оптимальних гігієнічних умовах. Використання обладнання, матеріалів та виробів відповідає технічним рекомендаціям. Забезпечено контроль за виконанням втручань.

Компетентність 4. Розробляти, виготовляти, адаптовувати сучасні ортези як тимчасові, для функціональних цілей (2) чи технічної допомоги, а також адаптовувати й рекомендувати серійні ортези, засоби технічної допомоги або застосування допомоги тварин і технологічний супровід

Критерії оцінки набутої компетентності 4:

1. Доцільність вибору, зробленого з метою створення тимчасового, серійного ортезу, для функціональних цілей технічної допомоги, рекомендацій технічної допомоги чи допомоги тварин, або технологічної допомоги. Вибір ортезу враховує медичні рекомендації та аналіз інформації, що міститься у медичній картці пацієнта. Вибране обладнання та матеріали враховують характер ортезу, який слід виготовити та обмеження, пов'язані з його використанням. Підбір та рекомендація щодо технічної допомоги чи допомоги тварин, або технологічної допомоги враховують результати збору інформації, співбесід, попередніх оцінок, проект особи. Персоніфіковані технічні характеристики на технічну або тваринну допомогу або технологічну допомогу враховують умови використання та визначені ресурси.

2. Відповідність способів виготовлення тимчасових, серійних ортезів, з функціональною метою або для технічної допомоги і адаптації серійних чи тимчасових ортезів, технічних засобів, технологічної допомоги з професійними рекомендаціями. Дотримано етапи здійснення для виготовлення або адаптації ортезів та технічних засобів. Адаптація особи враховує обмеження, пов'язані з емоційним потрясінням, захистом покровів та оболонок, запобіганням ортопедичних розладів, її безпекою та комфортом. Перевіряється відповідність технічної допомоги, технологічної допомоги чи ортезів, згідно персоніфікованих технічних характеристик. Придатність налаштувань перевіряється. Планування дистанційного моніторингу є доцільним, з огляду на зміни стану, типу та зносу обладнання, технічної допомоги чи технологічної допомоги, використання та умов експлуатації та умов життя людини.

3. Актуальність інформації, яка враховується і передається в рамках реалізації або рекомендації щодо технічної допомоги або допомоги тварин, технологічної допомоги або приладів. Елементи, які дозволяють оцінити якість та ефективність обладнання, визначаються та враховуються, зокрема, в ситуації активної діяльності. Елементи, які дозволяють забезпечити безпеку обладнання визначаються та враховуються. Корисна інформація про цілі, реалізацію, моніторинг, технічне обслуговування, гігієну, використання та небажані ефекти обладнання, технічної допомоги чи допомоги тварин, або технологічної допомоги є визначена у переліку та повідомляється людині та її оточенню.

Компетентність 5. Розробляти та проводити процес навчання та консультування з ерготерапії та охорони здоров'я

При оцінюванні набутих знань п'ятої компетентності звертають увагу на:

1. Надійність та актуальність зібраної та відібраної інформації відповідно до поставлених цілей. Інформація, зібрана для виявлення ресурсів та потенціалу людини чи групи людей, є доречною. Зібрана інформація є достовірною та відповідає плану здійснення навчальної діяльності.

2. Актуальність аналізу потреб та визначення цілей. Аналіз потреб людей або груп людей, націлених на це, є виправданими та доцільними щодо зібраної інформації. Цілі втручання чіткі та аргументовані.

3. Доречність запропонованого підходу та дій. Запропоновані підходи та заходи щодо надання консультацій, терапевтичної освіти, профілактики, зміцнення здоров'я чи досвіду відповідають визначеним потребам. Вибір індивідуального чи колективного підходу є доречним та аргументованим. Дидактичні розробки та постановки видів діяльності використовуються для проведення профілактичної освіти.

4. Відповідність процедур реалізації дій та процедур належним ерготерапевтичним методам. Ініціативи з питань освіти, консультування та зміцнення здоров'я з метою залучення людей з оточення пацієнта. Вибір та реалізація методик та засобів навчання адаптуються до поставлених цілей. Підхід враховує професійні рекомендації.

Компетентність 6. Проводити взаємозв'язок в контексті ерготерапевтичних втручань

Критеріями оцінки набутої компетентності 6 є:

1. Доречність аналізу ситуації взаємодії. Ситуація взаємовідносин аналізується, залежно від осіб та контексту. Враховуються запит, історія життя, контекст становища людини чи групи людей. Визначаються та враховуються конкретні потреби та психологічний профіль людей із порушеннями спілкування. Індикатори комунікації, сприйнятливість, розуміння та рівень прийняття людини чи групи людей визначаються та враховуються.

2. Узгодженість між способом спілкування, що використовуються поведінковою ситуацією. Способи спілкування (вербальні, невербальні) та мова, якою користуються, є адаптованими до людини чи групи людей.

3. Ефективність взаємовідносин, реалізованих в контексті втручання. Триває пошук і отримується рекомендації (думки) групи під час обговорень та аналізу ситуацій втручання. Для людини, оточення та групи людей розвивається атмосфера довіри. Дотримується терапевтична дистанція.

4. Відповідність застосування комунікативних технік. Техніки сприяння групі, які застосовуються, реалізуються відповідно до належних методів. Підтримка та супровід надаються постійно впродовж здійснення діяльності (пояснення, жестикуляційні корекції).

Компетентність 7. Оцінювати та розвивати професійну практику

Критерії оцінки набутої компетентності 7:

1. Актуальність аналізу професійної практики. Професійні цінності, деонтологія та етика професії чітко визначені та представлені. Проаналізовано професійну практику щодо цих елементів. Аналіз практики враховує розвиток системи охорони здоров'я, суспільства, різних практичних моделей. Визначено джерела інформації, що дозволяють прослідкувати розвиток системи охорони здоров'я, суспільства та практичних моделей. Виявлено їх вплив на практику ерготерапії.

2. Пріоритетність видів інформації, що враховується при оцінці втручань. Визначаються елементи, які слід враховувати при оцінці ерготерапевтичних втручань: положення, рекомендації, принципи якості, ергономіка, безпека, гігієна, контроль, результати наукових досліджень, задоволення вигодонабувачів. Принципи якості, ергономічності, безпеки, гігієни та контролю належно викладені.

3. Належність процесу критичного аналізу для ерготерапевтичних втручань. Інформація дозволяє здійснити процес оцінювання, способи оновлення цієї інформації, які є визначені. Процес аналізу втручання та міркування формалізовані та логічні. Аналітичний підхід ґрунтується на доказах та дослідженнях. Визначено осі еволюції: на меті особиста підготовка, сфери втручання, на яких слід зосередити зусилля, інформація, яку слід віднайти. Запропоновано вдосконалення терапевтичних втручань**.**

Компетентність 8. Досліджувати, обробляти та аналізувати вихідні професійні та наукові дані

При оцінюванні набутих знань даної компетентності звертають увагу на:

1. Якість пошуку інформації. Наявні бази документів використовуються ефективно. Вибирається відповідна інформація.

2. Відповідність методу дослідження. Мета дослідження чітко визначена. Вибрана інформація є адаптованою до цілей дослідження та організованою. Метод дослідження дозволяє ефективно використовувати командну роботу та враховує обмеження. Зібрана та проаналізована інформація дає змогу досягти конкретного результату, який відповідає досягнутим цілям (розробка процедури, протоколу, формулювання рекомендацій тощо). Метод дослідження чітко пояснений.

3. Узгоджуваність методу дослідження з передовими практиками. Аргументація базується на доказах.

Компетентність 9. Організовувати діяльність та співпрацю з різними учасниками процесу

Критерії оцінки набутої компетентності 9:

1. Доречність визначення та врахування сфери втручання різних суб'єктів. Визначено сфери втручання та методи задіяння різних суб'єктів, які працюють з вигодоотримувачами. Визначено сукупність засобів комунікації, що дозволяють передавати елементи власної професійної практики.

2. Належність проведеної співпраці. У різних ситуаціях (профілактика та освіта, охорона

здоров'я та медико-соціальна допомога тощо) доцільним чином залучено різні зацікавлені сторони, які працюють з вигодоотримувачами. Організація співпраці, що реалізується для оптимізації здоров'я та медико-соціальної допомоги людини чи групи людей, пояснюється та аргументується.

3. Відповідність розподілу компетенцій до дій, які застосовуються. Способи співпраці в межах мультидисциплінарної команди враховують навички кожного спеціаліста. Виявляються та пояснюються зв'язки між втручаннями різних спеціалістів.

4. Відповідність управління обладнанням та приміщеннями. Стандарти та правила, що регулюють організацію в приміщеннях, щодо установок та обладнання для ерготерапії, чітко визначені та пояснені. Визначено джерела інформації, що дозволяють слідкувати за зміною обладнання. Правила та рекомендації з гігієни визначаються, фіксуються, включно з їх візуалізацією. Визначено правила, що регулюють обіг та утилізацію відходів. Виявлено невідповідність приміщень, установок та обладнання для ерготерапії та запропоновано відповідні коригувальні заходи. Використовується інформація та норми, які дозволяють прослідкувати зміни в обладнанні, яке використовується.

5. Відповідність проведених управлінських дій. Обладнання, необхідне для належного функціонування відділу або структури загалом, визначається з урахуванням проведених заходів. Професійний простір та технічна платформа є функціональними та враховують потреби та труднощі відвідувачів. Обладнання підтримуються в належному стані та контролюються відповідно до діючих правил та інструкцій користування. Несправності систематично фіксуються та відслідковуються. Прийнятий метод моніторингу запасів на складі відповідає потребам відділу чи структури загалом. Планування, наради та розподіл заходів враховують ресурси структури та її допустимі можливості. Правила експлуатації, внутрішні правила та процедури, яких слід дотримуватися, реєструються, архівуються та надсилаються кожному працівнику.

Компетентність 10. Навчати та інформувати

Критеріями оцінки набутої компетентності 10 є:

1. Актуальність врахованої інформації. Визначається корисна інформація для прийому практиканта чи нового працівника. Визначається аудиторія, на яку спрямована інформація чи навчання. Визначені знання та навички, які повинні набути особи, які проходять навчання. Визначаються цілі, окреслені кожним слухачем та для кожного з них.

2. Актуальність проведених дій. Організований прийом є адаптованим до кожної категорії осіб (практикант, новий працівник ...) і він застосовується на дії. Поради, демонстрації, роз'яснення, що надаються практикантам, піклувальникам, професіоналам та партнерам, враховують профіль кожного отримувача. Поради, демонстрації, роз'яснення, що надаються практикантам, враховують цілі практики. Передача навичок та знань організовується поступово. з урахуванням розвитку практиканта та його труднощів. Оцінювання здійснюється на основі конкретних показників та критеріїв. Визначено сфери розвитку для сприяння розвитку населення.

3. Послідовність проведених дій. Критерії та показники, що використовуються для оцінки, враховують попередньо визначені цілі. Інформація про професію, яка поширюється, враховує цілі кар'єрного росту та цінності виду діяльності, який працівник для себе окреслив [6].

Laliberté M et al. (2018) у своїх дослідженнях наголошують про першочерговість умінь та навичок та формування суджень мислення для підтримки розвитку передових знань та професійних компетентностей ерготерапевта [8], що якраз добре прописано з критеріями оцінки у Постанові Міністерства соціальних справ та охорони здоров'я Франції про державний диплом ерготерапевта [7].

Simard K et al. (2017) у своїх дослідженнях вивчали те, як випускники-ерготерапевти використовують свої професійні компетенції в роботі. За результатами дослідження вони дійшли висновку, що в цілому професійні компетенції сприймаються позитивно [9]. Фахівці інших спеціальностей теж дали добру оцінку результатів терапії даних випускників, що свідчить про коректний підбір професійних компетенцій та їх оцінки в навчальному процесі.

Висновок та перспективи подальших досліджень. Професійні компетентності та критерії їх оцінювання, які закладають основу підготовки ерготерапевтів у Франції можна розглядати як складне багатовимірне утворення, яке формувалося у процесі набуття професійної освіти та являється мотиваційним фактором підготовки конкурентоспроможних фахівців, скеровує на сприйняття цілей, цінностей, змісту, результатів та особливостей цієї діяльності.

Даний досвід французької школи може бути корисним для складання освітньо-професійних, навчальних та робочих програм з ерготерапії.

References

1. Vsesvitnya Federaciya Ergoterapevtiv. Minimalni standarty osvity ergoterapevtiv. Redakciya 2016. [Minimum Standards of Education of Occupational Therapists. Editorial 2016]. K; 2016. 86 s. Available from: file:///C:/Users/User/Downloads/WFOT-Min-Standards-for-Education-of-OTs-Ukrainian-Translation-FINAL.pdf
2. Mazepa M, Vovkanych A, Tyravska O, Tymruk-Skoropad K, Cizh L. Zarubizhnyj dosvid vykladannya ergoterapiyi [Foreign experience in teaching occupational therapy]. *Visnyk Zaporizkogo nacionalnogo universytetu*. 2017; 1: 137-145. [Ukrainian]
3. Mazepa MA. Suchasna paradygma ergoterapiyi [The modern paradigm of occupational therapy]. *Visnyk Prykarpatskogo universytetu. Seriya: fizychna kultura.* 2017; 25-26: 174-180. [Ukrainian]
4. Ivchenko A. *Tlumachnyj slovnyk ukrayinskoyi movy* [Explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Kh: Folio; 2005. 540 p. [Ukrainian]
5. Gorban SI. Profesijna kompetentnist faxivciv: sutnist ta struktura [Professional competence of specialists: essence and structure]. *Pedagogika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshhij i zagalnoosvitnij shkolah.* 2015; 45: 87-93. [Ukrainian]
6. Kontymyrova V. Profesijna kompetentnist` yak chy`nny`k formuvannya konkurentospromozhnosti majbutnix faxivciv. *Gumanizaciya navchalno-vykhovnogo procesu.* 2019; 6(98): 157-170. [Ukrainian]. doi: 10.31865/2077-1827.6(98)2019.197456
7. Arrêté du 12 mars 2014 modifiant l'arrêté du 5 juillet 2010 relatif au diplôme d'Etat d'ergothérapeute: NOR: AFSH1400681A. [Internet]. 2014. Available from: https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028749530
8. Laliberté M, Poulin V, Brousseau M, Salib G.-E. Validation des connaissances et des compétences avancées des ergothérapeutes en thérapie de la main: une etude exploratoire. *Revue Francophone De Recherche En Ergothérapie*. 2018; 4(1): 57-77. doi: 10.13096/rfre.v4n1.75
9. Simard K, Brousseau M. Description du déploiement des compétences professionnelles durant la première année de pratique en ergothérapie: perceptions d'ergothérapeutes novices. *Revue Francophone de Recherche en Ergothérapie.* 2017; 3(1): 14-29. doi: 10.13096/rfre.v3n1.52

УДК 615.851.3(477)

ПОДГОТОВКА ЭРГОТЕРАПЕВТОВ В УКРАИНЕ: КОМПЕТЕНТНОСТИ И КРИТЕРИИ ИХ ОЦЕНИВАНИЯ (ОПЫТ ФРАНЦУЗСКОЙ ШКОЛЫ)

Мазепа М. А., Тиравська я О. И. Ивасык Н. А., Бас О. А.

Резюме. Компетентностный подход в подготовке будущих эрготерапевтов позволит определить степень готовности студентов к целенаправленной профессиональной деятельности. Оценка приобретения компетенций студентов вузов остается серьезной проблемой, которая требует обсуждения после применения различных методов оценки в образовательном процессе.

Цель работы: освещение составляющей профессиональных компетенций и критериев их оценки в преподавании эрготерапии на основе французского опыта.

Методы исследования: анализ, обобщение и систематизация сведений научно-методической литературы.

На данном этапе подготовка по эрготерапии осуществляется на кафедрах физической терапии по специальности 227 – «Физическая терапия, эрготерапия», где предусмотрено две специализации: 227.1 – «Физическая терапия» и 227.2 – «Эрготерапия». Итак, составляющая профессиональной компетентности являются структурными компонентами образовательной программы для подготовки компетентных специалистов, способных использовать приобретенные знания, умения и навыки на практике. Для получения государственного диплома «Эрготерапевт» Общий республиканский Центр Франции разработал стандарт образования, который предусматривает приобретение будущим специалистом десяти компетенций. В то же время этот стандарт содержит критерии оценки приобретения студентом этих компетенций. В данном документе заложены следующие критерии оценки профессиональных компетенций: «Что позволяет утверждать, что умение освоено? Что конкретно мы хотим проверить? Какие видимые признаки приобретения студентом компетентности можно наблюдать? Какие признаки указывают на свидетельство хороших результатов?».

Профессиональные компетентности и критерии их оценивания, которые закладывают основу подготовки эрготерапевтов во Франции можно рассматривать как сложное многомерное образование, которое формировалось в процессе приобретения профессионального образования и является мотивационным фактором подготовки конкурентоспособных специалистов, которое направлено на восприятие целей, ценностей, содержания, результатов и особенностей этой деятельности.

Данный опыт французской школы может быть полезным для составления образовательно-профессиональных, учебных и рабочих программ по эрготерапии.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, критерии оценки, эрготерапия.

UDC 615.851.3(477)

Training of Occupational Therapists in Ukraine: Competencies and Criteria for their Evaluation (Experience of the French School)

Mazepa M. A., Tyravska O. I., Ivasyk N. O., Bas O. A.

Abstract. Competence approach in the training of future occupational therapists makes it possible to determine the degree of readiness of students for purposeful professional activity. Assessment of the acquisition of competencies by university students remains a serious problem that requires discussion after the application of various assessment methods in the educational process.

The purpose coverage of the component of professional competencies and criteria for their evaluation in the teaching of occupational therapy based on the French experience.

Material and methods. In this paper we studied professional competencies of a French occupational therapist to obtain a state diploma "Occupational Therapist". We used the following methods: analysis, generalization and systematization of information of scientific and methodical literature.

Results and discussion. Training in occupational therapy is carried out at the departments of physical therapy in the specialty 227 – "Physical Therapy, Occupational Therapy", which provides two specializations: 227.1 – "Physical Therapy" and 227.2 – "Occupational Therapy". Thus, the component of professional competence is a structural component of the educational program for the training of competent professionals who are able to use the acquired knowledge, skills and abilities in practice. In 2019, the Commission of Specialists at the Ministry of Education and Science of Ukraine developed a draft educational and professional training program for occupational therapists. In this project, professional competencies are divided into 5 professional competencies of the specialty and 14 professional competencies of the specialization.

In order to receive a state diploma in occupational therapy, the Decree of the Ministry of Social Affairs and Health of France prescribes ten professional competencies that must be mastered by a future specialist. At the same time, this document contains criteria for assessing the student's acquisition of these competencies. This Decree contains the following criteria for assessing professional competencies: "What allows us to say that the skill has been mastered? What exactly do we want to check? What visible signs of a student's acquisition of competence can be observed? What are the signs of good results?"

Conclusion. Professional competencies and criteria for their evaluation, which form the basis of training occupational therapists in France, can be considered a complex multidimensional education, which was formed in the process of acquiring professional education and is a powerful motivating factor for training competitive professionals, which direct the perception of goals, values, content, results and features of this activity.

This experience of the French school can be useful for the preparation of educational and professional, syllabus and work programs in occupational therapy.

Keywords: professional competence, evaluation criteria, occupational therapy.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 01.07.2020 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування